

Kuva Anne-Maria Näkkäläjärvi

**ENONTEKIÖN KUNNAN
KOTIPALVELUN
JA TUKIPALVELUIDEN
SISÄLTÖ JA KRITEERIT
2014**

SISÄLLYS:

1. Yleiset periaatteet
2. Asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja kotipalvelun aloitus
3. Palvelusuunnitelma
4. Kotipalvelun toteutumisen edellytykset
5. Kotipalvelun sisältö
  - 5.1. Terveysten ja toimintakyvyn tukeminen, ohjaus
  - 5.2. Henkilökohtainen hygienia
  - 5.3. Ravitsemus
  - 5.4. Tekstiilihuolto
  - 5.5. Siistiminen
  - 5.6. Ulkoilu, saattoapu ja asiointi
  - 5.7. Muut tehtävät
6. Tilapäinen kotipalvelu
7. Kriteeri
  - 7.1. Kotipalvelu
  - 7.2. Siivous
  - 7.3. Turvahuonepalvelut ja ovesta kulun seuranta laitteet
  - 7.4. Sauna- ja kylvetyspalvelut Ounasmajoilla tai Luppokodilla
  - 7.5. Pyykkipalvelut
8. Palvelun lopettaminen tai keskeyttäminen

1. Yleiset periaatteet

Asiakkaita kohdellaan ystävällisesti ja kunnioittavasti. Palvelut annetaan sovitusti ja asiakkaalle laaditun henkilökohtaisen palvelusuunnitelman mukaisesti. Kodinhoitajat eivät saa ylittää sovittua tuntimäärää ilman vastaavan hoitajan tai saamenkielisen sosiaalityöntekijän päätöstä.

Asiakkaan kulttuurista taustaa kunnioitetaan ja asiakkaan identiteettiä tuetaan. Saamenkielisille kotipalvelua järjestetään saamenkielellä, jos tähän on voimavarat.

Kotipalvelussa noudatetaan asiakkaan kuntoutumista tukevaa työtettä. Asiakkaan omatoimisuutta tuetaan ja siihen kannustetaan. Asiakas otetaan mukaan päivittäisiin toimiin toimintakykynsä puitteissa työntekijän toimiessa ohjaajana ja kannustajana. Asiakkaan puolesta ei tehdä sitä mitä tämä pystyy itse tekemään.

Asiakkaalle annetaan kotipalvelun antamisesta päätös, samoin maksuista annetaan päätös. Päätökset tehdään viimeistään kahden viikon kuluessa palvelun aloittamisesta.

Kotipalvelun asiakastytyväisyyttä seurataan asiakaskyselyllä kerran vuodessa.

2. Asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja kotipalvelun aloitus

Kotipalvelua haetaan kirjallisesti kotipalvelun hakemiseen tarkoitettulla lomakkeella. Jos aloite kotipalveluun tulee vuodeosastolta tai sairaalasta, voidaan pyyntö huomioida ilman hakemusta, jos asiakas ei pysty avustettunakaan tekemään kirjallista hakemusta.

Palvelutarpeen arvioinnista vastaa vastaava hoitaja Satu-Marja Eira-Keskitalo. Saamenkielisten asiakkaiden arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä Anne-Maria Näkkäläjärvi. Palvelutarve arvioidaan 7 arkipäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta jos asiakas on yli 75-vuotias. Alle 75-vuotiaiden osalta palvelutarve arvioidaan mahdollisimman pian. Kiireellisissä tapauksissa palvelutarve arvioidaan viipymättä.

Pääsääntöisesti palvelutarve arvioidaan kotikäynnillä, josta asiakkaalle ilmoitetaan etukäteen. Asiakkaan suostumuksella omaiset tai läheiset voivat osallistua palvelutarpeen kartoitusneuvotteluun.

Toimintakyky arvioidaan Rava-indeksillä. Muistihäiriöisen asiakkaan kohdalla käytetään myös MMSE-mittaria. Tarvittaessa pyydetään asiantuntija-apua terveydenhuollosta; lääkäri, kotisairaanhoido, fysioterapeutti tai toimintaterapeutti. Myös kodinhoitaja voi osallistua tarvittaessa palvelutarpeen kartoitukseen. Toimintakyvyn arvioinnin tulos kirjataan asiakkaan asiakaskertomukseen.

Kotipalvelun aloittamisesta tehdään kirjallinen päätös. Päätöksessä vahvistetaan kotipalvelun tuntimäärä. Tuntimäärää ei kotipalvelun työntekijä saa ylittää ilman vastaavan hoitajan lupaa. Päätöksen kotipalvelun aloittamisesta ja tuntimäärästä tekee vastaava hoitaja, saamenkielisten asiakkaiden osalta saamenkielinen sosiaalityöntekijä. Maksupäätöksen tekee toimistos sihteeri. Päätökset tulee tehdä kahden viikon kuluessa palvelun aloittamisesta.

3. Palvelusuunnitelma

Säännöllisen kotipalvelun asiakkaalle laaditaan yhteistyössä hänen kanssaan kirjallinen hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa määritellään asiakkaan palvelujen yksilöllinen toteuttaminen.

Palvelusuunnitelma tarkistetaan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa sekä asiakkaan toimintakyvyn ja palvelujen tarpeen muuttuessa oleellisesti.

Asiakkaalle myönnetään palveluja kotipalvelun resurssien puitteissa. Hetan alueella kotipalvelun käyntejä voidaan järjestää enintään kolme klo 7-20 välisenä aikana kaikkina viikonpäivinä. Muualla kunnassa asuville käyntejä voidaan järjestää enintään yksi käynti päivässä arkipäivisin, maanantaista - perjantaihin. Karesuvannossa tuotetaan kotipalvelua yhtenä lauantaina ja sunnuntaina kuukaudessa omaishoidon tukemiseksi, jos tarvetta ja jos kotipalvelun resurssit tämän sallivat.

Jos kotipalvelun asiakasmäärässä tapahtuu muutoksia ja kotipalvelussa tämän vuoksi on mahdollisuuksia antaa kotipalvelua iltaisin ja viikonloppuisin myös sivukylille, asiasta valmistellaan perusturvalautakunnalle päätettäväksi ohjeistus.

Tilapäisen kotipalvelun asiakkaille jotka saavat palvelua vähemmän kuin kuukauden ajan, palvelusuunnitelma tehdään vain tarvittaessa.

4. Kotipalvelun toteutumisen edellytykset

- Asiakas , kotipalvelun työntekijät, omaiset ja läheiset noudattavat asiakkaalle yhdessä laadittua palvelusuunnitelmaa.

- Asumisolosuhteet vastaavat asiakkaan tarpeita. Jos eivät vastaa, asiakasta ohjataan hakemaan muutostöihin tukea (korjausavustus ja Vammaispalvelulain mukainen avustus). Jos muutostöihin ei ole mahdollisuutta, asiakasta ohjataan hakeutumaan tarkoituksenmukaisempaan asuntoon.

- Asiakas käyttää kotona selviytymisen kannalta tarpeellisia apuvälineitä. Kotipalveluhenkilöstö käyttää apuvälineitä aina kun mahdollista. Asiakkaan tulee tämä hyväksyä.

- Asiakas hankkii tarvittavat välineet ja kodinkoneet, kohtuullisuus huomioiden. Asiakkaan tulee suostua kotipalvelun toteuttamiseksi tarvittaviin järjestelyihin; mattojen ja ylimääräisen tavaran poistamiseen, huonekalujen järjestyksen muuttamiseen jne.

- Tupakoiva asiakas veloitetaan olemaan polttamatta kotipalvelun työntekijän läsnä ollessa. Myös vieraiden on oltava tupakoimatta. Asiakas ei saa olla päihtynyt kotipalvelun työntekijän läsnä ollessa eikä paikalla saa olla muitakaan päihtyneitä. Jos asiakas, tai vieraat, ovat päissään, suunniteltua käyntiä ei suoriteta.

- Jos asiakas tai hänen vieraansa käyttäytyvät uhkaavasti tai vihamielisesti , kotipalvelu henkilöstö poistuu heti paikalta eikä suunniteltua käyntiä suoriteta.

5. Kotipalvelun sisältö

5.1. Terveysten ja toimintakyvyn tukeminen, ohjaus

Kotipalvelun henkilöstö antaa koulutuksensa puitteissa ohjausta ja tukea omaisille. Suorittaa sairaanhoitotarvikkeiden jakelua kotisairaanhoidon kanssa yhteistyössä. Organisoii apuvälineasioita ja antaa apuvälineitä käytön ohjausta sekä avustaa etuuksien ja tukien hakemisessa.

Kotipalvelun työntekijät kannustavat ja ohjaavat omatoimisuuteen sekä antavat ennaltaehkäisevää terveysneuvontaa koulutuksensa puitteissa.

Kotipalvelun työntekijät tukevat asiakasta sosiaalisten suhteiden ylläpidossa ja kannustavat asiakkaita osallistumaan kodin ulkopuoliseen toimintaan.

Lääkehoidossa kotipalveluhenkilöstö avustaa lääkehoitosuunnitelman mukaisesti palvelusuunnitelmassa sovitulla tavalla.

Asiakkaita jotka eivät kykene riittävästi ohjaamaan itse toimintaansa, voidaan ohjata, tukea ja kannustaa suoriutumaan asunnon, henkilökohtaisen hygienian ja vaatehuollon toteuttamiseksi.

5.2. Henkilökohtainen hygienia

Asiakasta avustetaan peseytymisessä suihkussa kerran viikossa asiakkaan omia voimavaroja tukien. Lisäksi huolehditaan päivittäiset pikkupesut asiakkaan tarpeen mukaisesti. Tarvittaessa huolehditaan ihon perusrasvauksesta, parranajosta ja kynsien leikkuusta.

Ulkosaunaa ei lämmitä, ellei palvelusuunnitelmassa ole erikseen niin sovittu. Asiakas ohjataan saunaan Ounasmajoille tai Luppokotiin.

5.3. Ravitsemus

Asiakasta ohjataan ja neuvotaan syömään terveellistä ja monipuolista ruokaa. Käyntien yhteydessä huolehditaan aamu-, väli- ja iltapalan laitosta, riittävän nesteen saannista sekä hyvästä ravitsemustilasta.

Mikäli asiakas ei itse kykene valmistamaan lounasta /päivällistä, tilataan ateriat hänelle tukipalveluna tai hankitaan valmiita eineksiä.

Kulttuurisen tuen muotona voidaan asiakasta avustaa paikkakunnan ruokaperinteen mukaisten ruoka-aineiden käsittelyssä elleivät omaiset voi tässä asiassa asiakasta tukea.

5.4. Tekstiilihuolto

Asiakasta voidaan avustaa pyykinpesussa jos asiakkaalla on oma pesukone (enintään kaksi koneellista viikossa.) Lakanat ja tynnyliinat vaihdetaan kerran tai kaksi kertaa kuukaudessa tai tarpeen mukaan.

Silitys, mankelointi, vaatteiden pesu käsin sekä mattojen ja verhojen peseminen ohjataan lähipiirille tai yksityiselle palvelutuottajalle.

Saamelaisten asiakkaiden kohdalla avustetaan saamen vaatteiden hoidossa ja kunnossapidossa palvelusuunnitelmassa sovittavalla tavalla, elleivät omaiset voi tässä asiakasta tukea.

5.5. Siistiminen

Perussiivousta ei tehdä vaan asiakas ohjataan käyttämään yksityisiä palvelutuottajia tai tukeutumaan siivouksessa lähipiiriin.

Kotipalvelu huolehtii päivittäisistä pienistä siisteystoimista niin, että riittävä hygieniataso säilyy. Riittävän hygieniatason ylläpitämiseksi siivotaan jääkaappi, tehdään lattioiden kosteapyyhintä kerran kuukaudessa tai mikäli on aivan välttämättä tarpeen, tarpeen mukaan. WC siistitään tarvittaessa. Asiakkaan tiskit tiskataan, ruokailu- ja keittiön työtasot siistitään ja roskat viedään ulos tarvittaessa.

Jos omainen asuu samassa taloudessa, pyritään siihen, että omainen siivoaa.

Siistimisestä tehdään tarvittaessa sopimus, jolla sovitaan mitä asiakas itse tekee toimintakykynsä puitteissa, mitä omaiset tekevät ja mitä kotipalvelun henkilöstö tekee.

Kotipalveluhenkilöstö ohjaa ja kannustaa asiakasta itse tekemään toimintakykynsä puitteissa tarvittava asuinympäristön siisteyden ja viihtyisyyden hyväksi.

5.6. Ulkoilu, saattoapu ja asiointi

Ensisijaisesti ulkoilu, saattoapu tai asiointi, kaupassa tms. järjestetään omaisten tai lähipiirin avulla.

Kotipalveluhenkilöstö ulkoilee asiakkaiden kanssa työtilanteen mukaan.

Jos asiakkaan hyvinvoinnin kannalta on välttämätöntä, eikä omaisilla tai läheisillä ole mahdollisuutta auttaa, kotipalvelun henkilöstö voi saattaa asiakkaan lääkäriin, tai avustaa asiakasta kauppa-asioiden hoidossa.

Saamenkielisten asiakkaiden kohdalla asiakasta voidaan tukea omakielisellä avulla asioinnissa ellei omaisilla ole mahdollisuutta asiakasta avustaa.

5.7. Muut tehtävät

Posti haetaan postilaatikolta, jos asiakas tai lähipiiri ei pysty sitä tekemään.

Lumet lakaistaan/luodaan oven edustalta siltäosin kuin välttämättömän liikkumisen turvaaminen tätä edellyttää eikä asiakas voi saada tähän asiaan muuta apua.

Asiakkaan lemmikkieläinten hoito eikä ulkoilutus sisälly kotipalvelun tehtäviin.

Asiakasta aktivoidaan pitämään yhteyttä omaisiinsa ja osallistumaan erilaisiin tilaisuuksiin.

Asiakasta ohjataan kotivoimistelussa.

Kotipalvelun henkilöstö seuraa käyntien yhteydessä omaishoitajien jaksamista ja omaishoidon toteutumista.

Ounasmajojen asiakkaiden vointi tarkistetaan vähintään kerran viikossa tai tarvittaessa useammin.

6. Tilapäinen kotipalvelu

Tilapäinen kotihoito on tarkoitettu asiakkaan väliaikaiseen palvelutarpeeseen. Esimerkiksi tilapäistä kotipalvelua voidaan antaa silmätippojen laittamiseen. Lapsiperheitä tilapäisellä kotipalvelulla voidaan avustaa esimerkiksi vanhemman sairauden, toipilasajan tai väsymisen vuoksi. Tilapäistä kotipalvelua annetaan kotipalvelun resurssien puitteissa.

7. Kriteeri

7.1. Kotipalvelu

Kotipalvelun piiriin voidaan ottaa asiakas jonka fyysinen, psyykinen ja/tai sosiaalinen toimintakyky on selkeästi alentunut eikä asiakas selviydy itsenäisesti tai omaisten/lähipiiriin avulla säännöllisistä, päivittäisistä perustoiminnoista kuten ruokailut, pukeutuminen, wc-käynnit, peseytyminen, muu perushoito sekä lääkehoidon toteutus.

Rava-indeksin tulee olla pääsääntöisesti 1,5 tai asiakkaalla tulee olla muilla mittareilla/keinoin todennettavissa oleva hoidon tarve esimerkiksi muistisairaus.

Saamenkielisille asiakkaille voidaan saamenkielisen henkilöstön antamaa kotipalvelua antaa jos asiakkaan kielellinen yhdenvertaisuus tai tuen tarve edellyttää ja mikäli saamenkielinen apu, tukee asiakkaan toimintakykyä. Esimerkiksi kuulo- tai liikuntavamaiset saamenkieliset henkilöt jotka eivät itse voi hakeutua saamenkielisiin ympäristöihin.

Edellytetään että asiakas pääsääntöisesti on yhden avustettava. Jos avun tarve on suurempi, edellytetään että omaiset tai lähipiiri osallistuvat kotihoidon toteuttamisen.

Saattohoidosta kotipalvelun turvin tehdään yksilöllinen päätös yhteistyössä hoitavan lääkärin ja kotihoidon kanssa.

7.2. Siivous

Asumispalveluyksikkö Ounasmajojen asukkaan asunto voidaan siivota kotipalvelun toimesta kerran kuukaudessa.

Kotona asuvalle siivouspalvelu voidaan tuottaa pakottavasta syystä.

Siivous tarkoittaa makuuhuoneen, olohuoneen WC:n, pesutilan ja keittiön siivousta siltä osin kun asiakas ei itse kykene niistä suoriutumaan. Vuodevaatteiden vaihto ja tuuletus voidaan toteuttaa kaksi kertaa kuukaudessa. Matot voidaan tuulettaa ja lattiat pyyhkiä keittiöstä, olohuoneesta ja makuuhuoneesta. Siivouksesta peritään tukipalvelumaksu kotipalvelumaksun lisäksi tai sen sijasta. Verhojen vaihtoa eikä ikkunoiden pesua ei suoriteta.

Edellytyksenä on että asiakas ei kykene siivouksesta suoriutumaan ja siivouksen suorittaminen on välttämätöntä asukkaan hyvinvoinnin turvaamiseksi. Siivousta ei suoriteta henkilölle jolla on omaisia samalla kylällä tai kohtuullisen matkan päässä. Siivousta ei missään tapauksessa myönnetä jos samassa taloudessa asuu muita täysi-ikäisiä ellei kyse ole iäkkäistä puolisoista. Siivous voidaan myöntää yksinasuvalle, tai avioparille jossa molemmat huonokuntoisia. Rava-indeksi tulee olla vähintään 1,5 kummallakin puolisoilla.

Vastaava hoitaja tai saamenkielinen sosiaalityöntekijä tekevät päätöksen siivouspalvelusta moniammatillisen työryhmän annettua asiasta lausuntonsa. Siivouspalvelua myönnetään kotipalvelun resurssien puitteissa.

Asiakas ohjataan aina ensin siivouspalvelun ostamiseen yksityiseltä palveluntuottajalta alv- ja kotitalousvähennyksen turvin. Vain jos asiakas ei todennetuista yrityksistään huolimatta voi ostaa siivousta yksityiseltä palveluntuottajalta tai saada siihen apua omaisilta tai läheisiltä, kotipalvelu tuottaa siivouksen.

Siivouspalvelua voidaan myöntää korkeintaan 4 tuntia /kuukaudessa.

Siivouksesta peritään tukipalvelumaksu kotipalvelumaksun lisäksi tai sen sijasta.

7.3. Turvapuhelinpalvelut ja ovesta kulun seuranta laitteet

Asiakkaalle voidaan myöntää turvapuhelin joka hälyttää Luppokodin turvapuhelinkeskukseen jos se arvioidaan välttämättömäksi kotona asumisen turvaamiseksi. Turvapuhelimen myöntää vastaava hoitaja.

Ovikulun valvonta laite voidaan myöntää jos asukkaan turvallisuus sitä vaatii.

7.4. Sauna- ja kylvetyspalvelut Ounasmajoilla tai Luppokodilla

Sauna- ja kylvetyspalvelu Ounasmajoilla tai Luppokodilla voidaan myöntää jos asukkaan riittävää peseytymistä ei voida muuten toteuttaa. Asiakkaalla ei esimerkiksi ole kylpymahdollisuuksia tai omassa saunassa tai kylpyhuoneessa peseytyminen ei ole mahdollista.

7.5. Pyykkipalvelut

Pyykkipalveluja voidaan vastaavan hoitajan tai saamenkielisen sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan hankkia Hetan Pesutuvasta henkilöille jotka eivät itse pysty huolehtimaan pyykinpesusta, joilla ei ole omaa pesukonetta tai joiden pyykki on erikoisen liikaista.

8. Palvelun lopettaminen tai keskeyttäminen

Asiakkaan palveluntarvetta seurataan säännöllisesti hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitun aikataulun mukaisesti, tai tarvittaessa. Palvelu voidaan lopettaa, jos arvioinnin yhteydessä todetaan ettei asiakas tarvitse palvelua tai että hän voi saada sen muualta.

Palvelu voidaan lopettaa jos asiakas ei sitoudu yhteistyöhön.

Päätöksen palvelun lopettamisesta tekee vastaava hoitaja tai saamenkielinen sosiaalityöntekijä.